

Bài 19

CÁC NƯỚC LÁNG GIỀNG CỦA VIỆT NAM

I – MỤC TIÊU

Học xong bài này, HS :

– Dựa vào lược đồ (bản đồ), nêu được vị trí địa lí của Cam-pu-chia, Lào, Trung Quốc và đọc tên thủ đô ba nước này.

– Nhận biết được :

+ Cam-pu-chia và Lào là hai nước nông nghiệp, mới phát triển công nghiệp.

+ Trung Quốc có số dân đông nhất thế giới, đang phát triển mạnh, nổi tiếng về một số mặt hàng công nghiệp và thủ công truyền thống.

II – ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

– Bản đồ Các nước châu Á.

– Bản đồ Tự nhiên châu Á.

– Tranh ảnh về dân cư, hoạt động kinh tế của các nước Cam-pu-chia, Lào, Trung Quốc (nếu có).

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

1. Cam-pu-chia

*** Hoạt động 1** (*làm việc cá nhân, nhóm hoặc theo cặp*)

Bước 1 : GV yêu cầu từng HS quan sát hình 3 ở bài 17 và hình 5 ở bài 18, nhận xét Cam-pu-chia thuộc khu vực nào của châu Á, giáp những nước nào ? Đọc đoạn văn về Cam-pu-chia trong SGK để nhận biết về địa hình và các ngành sản xuất chính của nước này.

Bước 2 : HS kẻ bảng theo gợi ý của GV (xem ở hoạt động 2), hoặc ghi lại kết quả đã tìm hiểu :

Cam-pu-chia thuộc khu vực Đông Nam Á ; giáp Việt Nam, Lào, Thái Lan và vịnh Thái Lan ; địa hình chủ yếu là đồng bằng dạng lòng chảo trũng (ở giữa

có Biển Hồ) ; các ngành sản xuất chính là trồng lúa gạo, cao su, hồ tiêu, làm đường thốt nốt, đánh bắt cá.

Bước 3 : HS trao đổi với bạn về kết quả làm việc cá nhân.

Kết luận : Cam-pu-chia nằm ở Đông Nam Á, giáp Việt Nam, đang phát triển nông nghiệp và chế biến nông sản.

2. Lào

*** Hoạt động 2** : GV yêu cầu HS làm việc tương tự như 3 bước tìm hiểu về Cam-pu-chia, sau đó hoàn thành bảng theo gợi ý dưới đây :

Nước	Vị trí địa lí	Địa hình chính	Sản phẩm chính
Cam-pu-chia	– Khu vực Đông Nam Á (giáp Việt Nam, Thái Lan, Lào, biển).	– Đồng bằng dạng lòng chảo.	– Lúa gạo, cao su, hồ tiêu, đường thốt nốt. – Cá.
Lào	– Khu vực Đông Nam Á (giáp Việt Nam, Trung Quốc, Mi-an-ma, Thái Lan, Cam-pu-chia). – Không giáp biển.	– Núi và cao nguyên.	– Quế, cánh kiến, gỗ, lúa gạo,...

– Đối với HS giỏi, có thể yêu cầu nêu tên các nước có chung biên giới với hai nước này (ghi trong ngoặc đơn của bảng).

– GV yêu cầu HS quan sát ảnh trong SGK và nhận xét các công trình kiến trúc, phong cảnh của Cam-pu-chia và Lào.

– GV giải thích cho HS biết ở hai nước này có nhiều người theo đạo Phật, trên khắp đất nước có nhiều chùa.

Kết luận : Có sự khác nhau về vị trí địa lí, địa hình ; cả hai nước này đều là nước nông nghiệp, mới phát triển công nghiệp.

3. Trung Quốc

** Hoạt động 3 (làm việc theo nhóm và cả lớp)*

Bước 1 : HS làm việc với hình 5 bài 18 và gợi ý trong SGK. HS cân trao đổi để rút ra nhận xét : Trung Quốc có diện tích lớn, số dân đông, Trung Quốc là nước láng giềng ở phía Bắc nước ta.

Bước 2 : Đại diện nhóm HS trình bày kết quả trước lớp.

Bước 3 : GV bổ sung : Trung Quốc là nước có diện tích lớn thứ ba trên thế giới (sau LB. Nga và Ca-na-đa) và có số dân đông nhất thế giới, trung bình cứ 5 người dân trên thế giới thì có 1 là người Trung Quốc. (Nếu so sánh với Việt Nam, diện tích Trung Quốc lớn gấp gần 30 lần diện tích nước ta, dân số chỉ gấp 16 lần – điều đó cho thấy mật độ dân số nước ta rất cao).

Bước 4 : GV cho HS cả lớp quan sát hình 3 và hỏi HS nào biết về Vạn lý Trường Thành của Trung Quốc.

– GV giới thiệu : Đó là một di tích lịch sử vĩ đại, nổi tiếng của Trung Quốc được xây dựng nhằm bảo vệ đất nước, nay là địa điểm du lịch nổi tiếng.

Bước 5 : GV cung cấp thông tin về một số ngành sản xuất nổi tiếng của Trung Quốc từ xưa (tơ lụa, gốm, sứ, chè,...) tới nay (máy móc, hàng điện tử, hàng may mặc, đồ chơi,...) và cho HS biết phần lớn các ngành sản xuất tập trung ở miền Đông, nơi có các đồng bằng châu thổ của các sông lớn (Trường Giang, Hoàng Hà). Miền Đông cũng là nơi sản xuất lương thực, thực phẩm của Trung Quốc.

– GV có thể giới thiệu thêm : Trung Quốc hiện nay có nền kinh tế phát triển nhanh nhất thế giới, đời sống người dân ngày càng được cải thiện.

Kết luận : Trung Quốc có diện tích lớn, có số dân đông nhất thế giới, nền kinh tế đang phát triển mạnh với một số mặt hàng công nghiệp, thủ công nghiệp nổi tiếng.

IV– THÔNG TIN BỔ SUNG

Văn minh Trung Hoa : Trung Quốc là một trong những nơi từ rất sớm đã có loài người cư trú. Từ thời cổ đại, người Trung Quốc đã cho rằng nước họ là một quốc gia văn minh ở giữa, xung quanh là các bộ tộc lạc hậu. Tên

Trung Hoa chính thức trở thành tên nước từ năm 1912, sau khi triều đại nhà Thanh bị lật đổ.

Thế giới biết đến và công nhận nền văn minh Trung Hoa do những thành tựu văn hoá rực rỡ mà người dân Trung Quốc, trong suốt chiều dài lịch sử phát triển, đã tạo nên. Cụ thể như :

– *Chữ viết* : lúc đầu là chữ tượng hình, sau được điều chỉnh dần thành chữ Hán ngày nay.

– *Phát triển văn học* : với nhiều thể loại thơ, phú, kịch, tiểu thuyết,...

– *Sử học* : nhiều triều đại của Trung Quốc có người chép sử, để lại những tài liệu lịch sử quý giá cho đời sau.

– *Khoa học tự nhiên* : với các sách về toán học, thiên văn học và phép làm lịch (đặt ra lịch dựa vào vòng quay của Mặt Trăng xung quanh Trái Đất, kết hợp với vòng quay của Trái Đất xung quanh Mặt Trời).

– *Bốn phát minh lớn về kĩ thuật gồm* : kĩ thuật làm giấy, kĩ thuật in, kĩ thuật làm thuốc súng và sáng chế ra la bàn.

– *Giáo dục* : từ trước Công nguyên (thời Tây Chu), ở Trung Quốc đã xuất hiện trường học với tổ chức tương đối rõ ràng, trường của triều đình và trường của địa phương.

– *Vạn lí Trường Thành* : là một trong những công trình vĩ đại nhất trong lịch sử thế giới. Công trình này được xây dựng từ trên hai ngàn năm trước đây để bảo vệ lãnh thổ. Sau đó đã được nhiều triều đại củng cố và nối dài để ngăn chặn kị binh Hung Nô ở miền Bắc tràn xuống. Trường Thành như ngày nay được củng cố vào đời Minh. Tổng chiều dài của Vạn lí Trường Thành khoảng 6700 km.

Vẻ danh lam thắng cảnh của Lào và Cam-pu-chia :

– Ngoài những phong cảnh thiên nhiên đẹp và hấp dẫn do sông, núi tạo nên, Lào và Cam-pu-chia còn có nhiều đền, chùa là những danh lam thắng cảnh thu hút sự quan tâm chú ý của du khách nước ngoài. Đó là cơ sở để phát triển ngành du lịch của cả hai nước. Đền, chùa được xây dựng ở khắp các địa phương, từ thành phố tới vùng thôn quê hẻo lánh. Trước hết, do đạo Phật là quốc đạo của cả hai nước, người dân của hai nước kết hợp tôn giáo với tín ngưỡng địa phương, thờ các vị thần, thánh – thường là những người có công với nước, với dân, được thánh hoá.

– Phật giáo du nhập vào Cam-pu-chia từ những thế kỉ đầu Công nguyên. Sau này, đạo Phật trở thành quốc đạo thì mỗi làng đều có một ngôi chùa riêng. Nhiều đền đài kì vĩ đã được xây dựng và còn đến ngày nay như khu đền Ăng-co Vát, Ăng-co Thom,...

– Phật giáo được truyền bá vào Lào muộn hơn, khoảng thế kỉ VII – VIII và sau đó phát triển mạnh, trở thành quốc đạo. Chùa ở Lào có kiến trúc hình tháp, trong đó thờ các thánh tích của Phật. Nổi tiếng ở Lào có chùa Thạt Luồng.